

TEOLOŠKA PITANJA

KAKO RAZUMJETI NOVOZAVJETNE IZVJEŠTAJE O ČUDESIMA?¹

Dr. Alfons WEISER SAC (Vallendar, SR Njemačka)

Bilo je vrijeme kada su čudesa vrijedila kao »ljubimac vjere«. Zadržanih su desetljeća ona naprotiv u teološkoj književnosti višestruko označivana kao »zabrinjavajuće dijete«. Ozbiljan način razmatranja koji vodi računa i o historijsko-kritičkoj metodi i o kršćanskoj vjeri može pokazati da čudesa ne moraju biti ni jedna ni druga skrajnost.

1. FENOMEN »ČUDO« U NOVOME ZAVJETU

U usporedbi sa skoro dvijetisućgodišnjom izraelskom poviješću i s tolikim opsegom starozavjetnih knjiga posvećeno je čudesima i izvještajima o čudesima u Starome zavjetu veoma malo prostora. U Novome zavjetu, gledano u cjelini, imaju ona veće značenje. U novozavjetnim spisima ima tekstova o liječenjima, o istjerivanjima đavola, o uskrisivanju mrtvih; takozvana »prirodna čudesa« kao što su čudesno pretvaranje vode u vino, čudesno nahranjivanje ljudi, stišavanje morske oluje, čudesan Isusov hod po jezeru, obilni ribolov, osušivanje smokvina drveta i povrh toga još takozvana »prateća čudesa« (njem. »Begleitwunder«). Ova posljednja predstavljaju ona čudesa koja nije Isus sam učinio nego su se na njemu dogodila. To su čudesa koja znakovito prate njegov život: začće Isusovo po Duhu Svetomu, Bogobjavljenje kod krštenja i kod preobraženja; znaci i kozmička gibanja prilikom smrti Isusove i čudesno njegovo uzašašće. Uskrsnuće Isusovo ima u tom okviru posebno mjesto.

Odnos prema Starome zavjetu

Ako, općenito, Novi zavjet možemo u cjelosti tek onda pravo razumjeti kad ga promatramo u svjetlu starozavjetne pozadine, to onda vrijedi na još posebniji način za izvještaje o čudesima. Biblijski pisci i Staroga i Novoga zavjeta imaju istu sliku svijeta, jednako tumače

¹ Ovo je predavanje održao Dr. Alfons WEISER na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu na svom gostovanju dne 14. svibnja 1976.

povijest u svjetlu svoje vjere. Evanđelja opisuju slično a dijelom dapače i ista čudesa kao i Stari zavjet. Važno je uvidjeti kako je književni oblik i komunikativna intencija novozavjetnih izvješća o čudesima u tijesnom odnosu prema tekstovima Staroga zavjeta.

Međutim novozavjetna čudesa imaju ipak stanovitu *posebnost* koja ih razlikuje od starozavjetnih čudesa, a po toj posebnosti ona se uvelike razlikuju i od svih ostalih čudesa antiknog svijeta: Božje djelovanje u prilog čovjekova spasenja, na način kako se očitovalo u životu Isusovu i u njegovim moćnim djelima, dosiže svoju *konačnicu*. Uskrsnuće i proslavljenje Isusa Krista pokazuju: Božji *da* čovjeku i njegovu dovršenju jest konačan, neopoziv. Dvršenje čovjeka u njegovoj povijesti jest u Kristu, kao u početku, već ostvareno. Odlučno svladavanje svih sila i moći koje prijete i štete čovjekovu životu već se dogodilo; toga je znak i dokaz Isusovo djelovanje. Takovo razumijevanje čudesa pruža samo Novi zavjet.

Novozavjetni pojam čuda

Prema tome čudesa se u Novome zavjetu predstavljaju kao upadljivi događaji koje čovjek vjernik razumijeva kao znakove konačnog spasenjskog djelovanja Božjeg. Ona bitno imaju dimenziju vjere.

Pitanje, da li su »prirodni zakoni« time bili prekršeni, ne postavlja ni Novi zavjet ni njegov okoliš. Novi zavjet ne postavlja to pitanje s jedne strane već zato što ne poznaje pojam novovijeke prirodne zakonitosti, a s druge strane, jer sve događanje promatra u vezi s Božjim djelovanjem i s Božjom brigom za svijet i za čovjeka. Dakako, ima više ili manje jasnih znakova Božjeg djelovanja pri čemu stanovitu ulogu igra izvanrednost. Biblijska vjera u čudesa ne sastoji se već u samom uvjerenju da »kod Boga nije ništa nemoguće« nego u vjeri da *Bog hoće spasenje svih ljudi i da to spasenje može pokrenuti te ga dovesti do konačnog dovršenja*. Čudesa su znak upravo za to.

2. ČUDESNA: IZVJEŠĆA O ČUDESIMA — NAMJERA PRIOPĆIVANJA

Mi u Novom zavjetu ne susrećemo izravno Isusova čudesa nego samo tekstove koji nas o njima izvješćuju. Ako na primjer slušamo ili čitamo jedno izvješće o čudu iz Matejeva evanđelja, moramo se pokoravati zakonu načina priopćivanja: Matej je *odašiljač*, izvjestitelj, mi smo *primaoci* izvješća a izvješće o čudu predstavlja *sadržaj priopćivanja*. Da li Matej očekuje od čitaoca da njegov tekst uzme samo do znanja kao neko izvješće o stvarima (njem. Sachinformation) te da se u tom smislu zadovolji odgovorom: da, Isus je to i to učinio? Doista, kršćani su veoma dugo biblijska izvješća o čudesima tako razumijevali. Razumijevali su ih naime kao tekstove koji u prvom redu pružaju povijesno stvarno izvješće o onome što se jedanput bilo gdje dogodilo te su se gotovo isključivo zadovoljavali time da su na te tekstove tako reagirali da su te tekstove ili prihvaćali ili odbijali. A da je takav

način razumijevanja veoma nedostatan, postaje nam jasno već onda kad postavimo pitanje: Zašto je Matej Markova izvješća o čudesima svjesno preradio i to ne iz nekog historijskog interesa? Morala ga je očito pri tom voditi neka druga namjera koju je imao pišući ta izvješća. Nadalje, moramo se pitati: zašto su upravo povijesni podaci u izvješćima o čudesima tako nedostatni? Na primjer, jedva da išta saznajemo o imenima, o mjestu i vremenu ili bilo što poblize o točnom tijeku događaja. Osim toga, u tom smislu ostaje neodgovoreno pitanje: *zašto* je Isus činio te tako izvanredne stvari? I: zašto se one ne događaju još i danas?

Što bi pak bilo ako biblijski pisci u tim svojim tekstovima ne izvješćuju u prvom redu nešto *minulo* nego prije svega žele usmjeriti pogled na nešto posve *sadašnje* i *buduće* i onda od čitaoca ne očekuju da on to uzme samo na znanje ili da to prihvati, nego žele da se za to *osobno založi*? A usmjeriti pogled na sadašnje i na buduće, moglo bi značiti: spoznati da taj tekst govori o Isusu koji ne samo da je liječio bolesne nego koji kao uskrsli Gospodin *još uvijek živi* te i *danas spašava* i brine se da se jednom *svako trpljenje* izliječi. Moja reakcija na to ne može više biti ova: zauzeti stav prema nekoj određenoj stvari, nego ide mnogo dublje: ona zahtijeva moj *da* ili *ne osobi* i *nadama* koje ona *u meni* probuđuje u odnosu na me sama i na druge *ljude*. Meni je samome postavljeno pitanje, ja sam izazvan da odgovorim, kako se postavljam prema sebi, prema svojoj budućnosti i budućnosti svoje subraće ljudi i dosljedno tome, kakvo je moje djelovanje i ponašanje. Ukratko: kao reakcija na te tekstove od mene se očekuje angažiranija vjera. A »angažiranija« (zauzetija) tu znači: staviti se na raspolaganje za druge ljude i za bolju budućnost.

Da ti tekstovi uistinu imaju ovo usmjerenje, može se — bez obzira na izričita ukazivanja pojedinih biblijskih tekstova — za Novi zavjet općenito pokazati na tome kako su evanđelja a s njima zajedno i izvješća o čudesima napisana u vjeri u uskrslog Gospodina. Ona žele prenijeti izazov povijesnog Isusa iz prošlosti u sadašnjost. Ona navješćuju Krista kao onog koji donosi spasenje čovjeku u prošlosti, u sadašnjosti i u budućnosti. Njegova se spasenjska nazočnost doživljava ondje, gdje se ljudi u vjeri otvaraju evanđelju, traže zajedništvo sa živim Kristom u znakovima njegove nazočnosti (na primjer u euharistiji i u drugim sakramentima) te se brižno zauzimaju za čovjekove potrebe i za čovjekovu bijedu.

Ako u tekstovima i Staroga i Novoga zavjeta prepoznamo taj tako jako na sadašnjost i na budućnost usmjereni izazov koji sasvim zaokuplja čitaoca, tada prije postavljeno pitanje, da li se sve točno tako dogodilo, gubi na svom značenju. Umjesto ovog pitanja dolazi većma do izražaja drugo pitanje: Da li izazov, zahtjev, koji mi je osobno upućen ima svoju vrijednost, i ako je ima, da li se mogu posvema dati na raspolaganje Kristu, koji me u tom tekstu izaziva, na služenje čovjeku. Na to se pitanje ne da odgovoriti sredstvima i metodama povijesne znanosti, ne da se dakle »povijesno« odgovoriti. Na to pitanje mogu odgovoriti samo tako da se prepustim tom izazovu, da prema njemu uskladim svoje djelovanje i da tako »iskusim« da li se ta poruka pokazuje prikladnom i u životu pojedinca i u životu zajednice.

3. POVIJESNO PITANJE: DA LI SU SE ČUDESA DOGODILA?

Premda nam je jasno, da ovo pitanje nije jedino i najvažnije pitanje, ipak je ono opravdano i dapače potrebno.

Liječenje bolesnih i opsjednutih

Kritičko istraživanje izvora biblijskih tekstova i povijesnoznanstveno istraživanje biblijskih tekstova dolazi do zaključka da je Isus liječio bolesne i opsjednute. Najvažnija mjerila i razlozi za ovu spoznaju jesu slijedeći:

Prvi je razlog u samim izvorima: o liječenjima i o egzorcizmima Isusovim svjedoče već najstariji slojevi evanđeoske predaje, *izvor* (Q) koji je sadržavao zbirku govora Isusovih i evanđelje Markovo. Liječenja i egzorcizmi Isusovi nalaze se u predajama koje su jedna o drugoj *neovisne*: u izvoru zbirke Isusovih govora (Q), u Markovu evanđelju, u zasebnim predajama Mateja i Luke te liječenja u Ivanovu evanđelju. Ona nisu sastavljena samo u obliku *izvješća o čudesima* nego se pojavljuju i u *sažecima* (*summaria*) i spominju se u *govorima* i u *izjavama* Isusovim. To što ih sam Isus navodi u izjavama o sebi samome ima osobitu važnost, jer je tu često sačuvana veća blizina samim počecima nego u izvješćima o čudesima koja je oblikovala treća osoba i to u dužem razvoju predaje.

Drugi je razlog u tome što se u Novome zavjetu i izvan njega uvjerljivo govori i o drugim ljudima da su posjedovali izvanrednu moć liječenja. U Novome se zavjetu uvjerljivo govori i o apostolima i o Pavlu da su posjedovali izvanrednu moć liječenja. Zašto bismo osporavali onda Isusu tu moć liječenja koju je on imao u još većoj mjeri, jer je apostole upravo on osposobio i poslao da liječe? Obratno, treba uočiti da jednom veoma značajnom čovjeku kao što je bio *Ivan Krstitelj* nisu pripisana nikakva čudesa očito zato, jer ih nije nikad činio. Iz ovog se daje naslutiti da je i u antičkom vremenu morala postojati *stanovita* djelatnost prije nego je netko bio smatran čudotvorcem.

Treće: i židovska književnost svjedoči o Isusovoj čudotvornoj djelatnosti. U Babilonskom Talmudu, Sanhedrim 43, piše: »Njega treba kamenovati, jer je *tjerao čarolije* i Izrael mamio i zavodio!«

Četvrto: i izvještaji o čudesima i riječi Isusove pokazuju sasvim *tijesnu vezu* između liječenja i egzorciranja i *središta Isusova propovijedanja*: blizina Kraljevstva Božjeg. Budući da je to propovijedanje Isusovo historijski neosporno, historijski su neosporna i djela Isusova koja su sastavni dio tog njegovog navještaja.

Peto: Neka liječenja i egzorcizmi *sastavni su dio Isusova sukoba* s vođama židovskog naroda. Budući da je taj sukob završio Isusovom smrću, što je povijesno i izvan Novoga zavjeta zajamčeno, ima taj sukob kao suuzrok Isusove smrti veliku povijesnu vrijednost. U okvir tog Isusova sukoba s vođama židovskog naroda spadaju na primjer liječenja u subotu.

Šesto, konačno mnoga izvješća o čudesima imaju takvo *označje* kakvo se ne da izvesti iz *općenite sheme* niti se može protumačiti kao kasnija »izmišljotina«. Ona dapače ukazuju na to da su ukorijenjena u situaciji povijesnog života Isusova.

Zaključak: Isus je čudesno liječio ljude što je pobuđivalo čuđenje njegovih suvremenika. Oni su u tome vidjeli nadljudsku moć i silu na djelu. Isus je činio i takva djela koja se nazivaju u Novome zavjetu istjerivanje demona. Neki su suvremenici tumačili Isusova djela kao djela Zloga, a neki opet kao spasenjska djela Božja. Usprkos ovom ukorijenjenju liječenja i egzorciranja u preduskrsnom djelovanju Isusovu odaje ipak najveći dio tih *izvještaja* da oni pretpostavljaju *vjeru u uskrslog Gospodina*. To se prepoznaje osobito po tome što se u tim izvještajima za Isusa upotrebljavaju *božanski naslovi* (njem. Hoheitstitel) i po tome što se u njima nalaze *tumačenja* Isusova djelovanja čiji »Sitz im Leben« moramo potražiti u *prvokršćanskim zajednicama*. Još jače je do izraza došla *uskrsna vjera* u nastajanju i oblikovanju biblijskih tekstova o *čudesima nad prirodom*, o *uskrsivanju mrtvih* i o tzv. *pratećim čudesima* (Begleitwunder).

»Čudesa nad prirodom« (Naturwunder)

Čudesima nad prirodom smatramo ona koja se nisu zbila na *ljudima* kao na primjer liječenja, nego na *predmetima, stvarima* i na *elementima* u prirodi.

Takozvana čudesa nad prirodom velimo zato, jer ti tekstovi koji o njima izvješćuju, nisu zaokupljeni dokazivanjem događaja koji se mogu prirodnoznanstveno ispitati nego zato jer oni te događaje usmjeruju sasvim *na spas ljudi*. Ta su čudesa u evanđeljima stavljena u *službu naviještanja* kao i egzorcizmi i liječenja. Čudesa nad prirodom imaju unutar izvještaja o čudesima *posebno mjesto*. Ona su u odnosu na liječenja i egzorcizme *rijetka*. Njih uopće *nema* u najstarijem sloju evađeoske predaje, u izvoru (Q) govora Isusovih. Nema ih nikako ni u Isusovim govorima ni u sažecima, u kojima evanđelisti opet i opet sumarno sažimaju glavne skupine Isusovih čudesa. S obzirom na *izvore* ona su slabo i tek relativno dosta kasno zasjeđočena.

Izvještaji o tim čudesima sadrže zatim *jaku simboliku* te ih dovedimo u vezu s već veoma razvijenom refleksijom nad Starim zavjetom. Ovu je refleksiju prva Crkva stavila u službu navještaja Kristova i osposobila je za teološko produbljivanje i razvijanje. To želim protumačiti na nekim primjerima: u izvještaju o čudesnom pretvaranju vode u vino u središtu je sam Isus Krist koji »objavljuje svoju slavu« (Iv 2. 11) time što dijeli izobilje vina. Tekst izričito spominje *izobilje*: u tekstu se navodi količina novog vina od oko 700 litara. I u helenističkom kultu Dionizosa očekivali su ljudi u jednoj noći godišnje svečanosti epifaniju Boga, Bogoobjavljenje, po pretvorbi vode u vino. No ivanovski tekst sadrži crte koje se ne daju izvesti iz ovog izvora. *Izobilje vina* u starozavjetnom slikovitom govoru jest znak *spasenjskog vremena*:

»I Jahve nad Vojskama spremić će
svim narodima na ovoj gori
gozbu od pretiline,
gozbu od izvrsna vina,
od pretiline sočne,
od vina staložena« (Iz 25, 6).

U židovstvu se u Isusovo vrijeme govorilo, da će u mesijansko vrijeme trebati jednog magarca da odnese na sebi berbu samo s jednog trsa, a jedan će grozd dati 30 vrčeva vina. Ovaj izvještaj o čudu s vinom objašnjava ovo: Krist je onaj po kojemu Bog počinje ostvarivati spasenjsko vrijeme i po kojemu on ljudima dariva puninu svojih spasenjskih darova.

Čudo nahranjivanja ljudi ima slično usmjerenje. Nijedan tekst ne govori o tome, da se radi o *umnažanju kruha*. U svim je izvještajima naglašeno samo ovo: »Svi su jeli i bili su siti« (Mk 6; Mt 14; Iv 6; Mk 8; Mt 15). Naglasak nije stavljen na čudo nad *prirodom*, nego na događaju koji ublažuje glad ljudi. Kruh je uz vino i ulje bio u Izraelu osnovna hrana te se u Starome zavjetu i on smatra znakom mesijanskog vremena u kojem će biti dovršeno spasenje ljudi:

»I oni će, radosno kličuć,
na vis Sionski,
da se naužiju dobara Jahvinih:
žita, ulja, mladog vina,
jagnjadi i teladi,
duša će im biti kao vrt navodnjen,
nikad više neće ginuti« (Jr 31, 12)

Osobito jasno možemo prepoznati starozavjetni temelj u ovom opisu čudesnog nahranjivanja ljudi. Taj starozavjetni temelj jest u čudesnom hranjenju Izraelaca manom (Izl 16; Br 11) i u čudesnom hranjenju koje su proizveli prorok Ilija (1 Kr 17) i Elišej. O posljednjem Biblija izvještava ovo:

»Neki čovjek došao iz . . . i donio čovjeku Božjem kruh od prvina, dvadeset ječmenih hljebova i kaše u torbi. A on zapovjedi: 'Daj ljudima neka jedu!' Ali njegov momak odgovori: 'Kako to mogu postaviti pred stotinu ljudi?' On odgovori: 'Podaj ljudima, i neka jedu, jer ovako veli Jahve: Jest će, i preostat će.' I postavi on pred njih. I jedoše, i još preosta, prema riječi Jahvinoj.«

(2 Kr 4, 42—44)

U ovom izvještaju kao i u drugim izvještajima o čudesnom nahranjivanju igra stanovitu ulogu motiv *izobilno* darivane hrane: ljudi su

jeli, nasitili su se, i još je preostalo. Time se naglašava, da Božji darovi nisu maleni, i da Bog uistinu može utažiti glad ljudi i da će on to uistinu jednom i učiniti, u punini. Novozavjetni izvještaji o čudesnom nahranjivanju ljudi žele ispovijediti da je Krist onaj po kojemu Bog konačno utažuje glad ljudi. Židovstvo je u vrijeme Isusovo iščekivalo eshatološkog Mojsija, koji će obnoviti čudo s manom i manu ljudima dijeliti u punini. Za prvokršćansku zajednicu Isus Krist je taj drugi Mojsije. Evandelisti su stavili čudo nahranjivanja ljudi u vezu sa slavljenjem euharistije. U takvom se gledanju odražuje smisao teksta i za nas danas: Krist nam dnevno priprema stol. On se sam daje nama za hranu, tako te svi možemo jesti i još uvijek može ostati i za druge. Ali on od nas traži kod svake euharistijske svečanosti: »Dajte im vi jesti!« (Mk 6, 37).

Bogati ribolov stavljen je u vezu s Petrovim pozvanjem da bude »ribar ljudi« i u vezu s pozvanjem Jakova i Ivana (Lk 5). Tekst predstavlja preoblikovanje onog izvještaja što se nalazi u jednostavnijem obliku i *bez čuda o pozivu* Petra i Andrije, Jakova i Ivana (Mk 1). Nova Petrova zadaća i slika bogatog ribolova odgovaraju jedno drugome tako jako, da bismo mogli pretpostaviti, da je čudo slikovito odnosno simbolično upredmećenje Isusova obećanja Petru. Da se to preoblikovanje i upredmećenje zbilo u vjeri u uskrslog Gospodina, postaje nam jasno ako pogledamo u Ivanovo evanđelje. Tamo je sav taj događaj prikazan izravno kao *pouskrsni* događaj i Isus tu nastupa kao Uskrsli i kao Uskrsli govori Petru (Iv 21).

Stišavanje oluje slično kao i čudesno hodanje po jezeru naglašava da je Isus sada gospodar svih moći i sila prirode, koje su opasne po čovjeka, kao što je to u Starome zavjetu bio sam Jahve. Osobito upada u oči to što Isus »prijeti vjetru« i uzburkanom jezeru govori: »Utišaj se! Umukni!« (Mk 4, 39). On postupa s vjetrom i jezerom kao s demonskim silama. U izvještaju o hodanju po jezeru, vrijedno je i to spomenuti, zapisano je ovo: »Dođe k njima . . . i htjede ih *mimoići*« (Mk 6, 48). U toj neobičnoj primjedbi nalazi se ključ za razumijevanje čitavog teksta. U Starome zavjetu pojava Boga, Bogoobjavljenje, blizina koju on iskazuje svome narodu, prikazuju se kao *prolazak* ispred nekog, kao *mimohod*: »Jahve prodje ispred njega!« (usp. Izl 34, 6; 1 Kr 19). Značenje stišavanja oluje i hodanja po jezeru može se shvatiti samo u vjeri u Isusa Krista. Marko postavlja na kraju izvještaja o stišavanju oluje pitanje: »Tko je, dakle, ovaj, da mu se i vjetar i more pokoravaju?« (Mk 4, 41). Marko postavlja to pitanje zato da mi s tim pitanjem *živimo* a ne da na nj odgovorimo nekim »praznim« obrascima.

Svi tekstovi o čudesima nad prirodom, izuzevši proklinjanje smokve, kako su sada oblikovani u evanđeljima pretpostavljaju *uskrsnu vjeru* prve Crkve. Možda u vezi s time možemo vidjeti upadljivu činjenicu, da su ova čudesa prikazana kao događaji koji su se dogodili *pred očima učenika*. U bogatu ribolovu, hodanju po jezeru, stišavanju oluje i proklinjanju smokve ova je činjenica sasvim očita i u tekstovima se ona izravno i navodi. A to vrijedi, čini se, i za čudo pretvaranja vode u vino i nahranjivanja ljudi. Svadbena društvo u Kani, pa čak ni stolovravnatelj, ništa ne primjećuju od tog čudesnog događaja! Sluge doduše

»znaju« za to, ali njihova reakcija nije opisana. Samo se za učenike veli u tekstu: »Oni su uzvjerovali u nj!« Slično biva i kod čudesnog nahranjenja ljudi prema trim najstarijim evanđeljima: Problem kako za ljude nabaviti hranu raspravlja Isus sam sa svojim učenicima. Samo oni znaju za kontrast između malo hrane, nahranjenja sviju i preostataka hrane. Samo Ivan prenosi reakciju naroda s obzirom na ovo čudo (Iv 6, 14).

Zaključak

Na pitanje da li i koliko pojedini izvještaji posizuju za konkretnim događajima iz života povijesnog Isusa, ne može se više sa sigurnošću odgovoriti. U upravo skiciranom stanju tekstova teže je nego u slučaju liječenja i egzorciranja otkriti konkretna uporišta u vremenu preduskrasnog Isusa. No naš suzdržani sud ne polazi od mišljenja da su događaji koji su se zbili u čudesima nad prirodom nemogući. Naprotiv, suzdržavanje s obzirom na prihvaćanje pojedinih povijesnih događaja proizlazi iz teološko-literarne osobitosti teksta. Za kritičko ali vjerničko promatranje dosta je znati da takva svjedočanstva prakršćanskog naviještanja počivaju na dvjema dovoljno potkrijepljenim osnovama: na izvanredno velikom utisku koji su na ljude ostavili život i djelovanje povijesnog Isusa, i na iskustvu koje su ljudi imali s uskrslim Gospodinom. Slično vrijedi i za uskrisivanje mrtvih i za prateća čudesa (njem. Begleitwunder). I ovi tekstovi imaju duboki i istini vjeran smisao: oni u slikovitom opisivanju otkrivaju nešto od neiskazane i neshvatljive veličine Isusa Krista i njegova spasenjskog značenja za ljude. Oni jasnije nego drugi tekstovi naglašavaju da njegov život i njegovo djelo dolaze sasvim samo od Boga, da su u njemu Bog i njegovo Kraljevstvo među ljudima ustinu već nazočni, da po njemu sve sile koje za čovjeka predstavljaju opasnu moć, pa i sama smrt, sada gube svoju moć, i da je po njegovu proslavljenju dio našeg povijesnog svijeta doživio već svoje konačno dovršenje. Ovakvo gledanje i promatranje postalo je moguće tek poslije uskrsnuća Kristova. Zato nastanak rečenih tekstova spada u poukrsno vrijeme.

4. SMISAO LIJEČENJA I EGZORCIRANJA ISUSOVIH KAO I SVIH EVANĎEOSKIH IZVJEŠTAJA O ČUDESIMA

U promatranju svih vidova novozavjetnih izvješća o čudesima igralo je veliku ulogu pitanje o smislu čudesnih djela Isusovih i evanđeoskih izvještaja o čudesima. Budući da je to pitanje veoma važno, želimo na nj sada posebno odgovoriti. No budući da smo već dosad stalno na nj mislili i uzimali ga u obzir, dosta će biti ako na nj sada samo ukratko odgovorimo. U liječenjima i egzorcizmima Isusovim i u izvještajima o čudesima jasno je:

da se u povijesnoj djelatnosti Isusovoj konačno ljudima približilo spasenje,

*kako je spas usmjeren prema čovjeku: obuhvaća cijela čovjeka, i njegovo tijelo i njegov društveni okoliš,
tko je Isus Krist.*

5. NEKA UPUTSTVA ZA PROPOVIJEDANJE I KATEHIZIRANJE

Oslonivši se na *K. Gutbroda, Die Wundergeschichten des Neuen Testaments*, Stuttgart 1968, str. 60—62 želim istaknuti neke vidike na koje treba paziti u propovijedanju.

Čudesna nisu dokazi nego znaci!

Čudesna djela Isusova nisu u Novome zavjetu prikazana kao ključni dokazi za jedinstvenost i bogosinovstvo Isusovo. Oni su naprotiv znaci približavajućeg Kraljevstva Božjeg, znaci koji izazivaju vjeru. U skladu s time bilo bi pogrešno u propovijedanju postaviti ovaj cilj: pokazati da je Isus tako velik i tako moćan, da svatko nužno mora spoznati: on je svemogućí.

Razlikuj vjeru u Krista od vjere u izvješće o čudu!

Vjera u Isusa Krista uistinu je središte kršćanske vjere; izvješće o čudu za razliku od toga samo je sredstvo poučavanja koje čovjeka želi privesti do vjere u Krista.

Ne samo onda nego i danas!

Biblijskim piscima nije stalo do toga da izvješćuju o bilo kakvim zapanjujućim djelima iz života jednog veoma poznatog čovjeka. Oni su naprotiv željeli pokazati, da je po Isusu Bog ljudima poklonio spase-nje: ne samo onda, bilo kada i bilo gdje. Događaji se nisu zbivali u nekom utopijskom svijetu koji bi bio daleko od nas. Zato treba pokazati da se i mi sami u našem životu nadamo spasenjskoj stvarnosti o kojoj se u izvještajima o čudesima govori na različít način.

Ne individualizirati nego pokazati tipove nevolje i pomoći!

Premda se tu i tamo u izvješću o čudu spominje neko ime, ipak nikad se ne iznosi neka individualna povijest bolesti ili nevolje. Naprotiv nastupaju tipovi ljudske bijede i ljudske nevolje. Zato ne smijemo ni mi opisivati pojedine crte i popunjavati ih te ih tako individualizirati. Umjesto toga trebamo tip nevolje koja se opisuje prenijeti u naš sadašnji svijet i u našem ga propovijedanju pojasniti. Sljepoća, hromost, guba, padavica, psihičke bolesti, glad, strah pred smrću slikaju u nesmanjenoj aktualnosti i naš svijet i naše vrijeme.

Ne naglašavati čudesno, nego pokazati spasenjski smisao!

Čudesno, mirakulozno stupa u novozavjetnim izvješćima o čudesima mnogo jače u pozadinu nego na primjer u izvješćima o čudesima onog vremena izvan Biblije. Stoga ove elemente ne smijemo ni mi u našem propovijedanju pojačavati i naglašavati, nego naprotiv moramo naglašavati spasenjsko značenje i spasenjski smisao tih djela. Moramo

objasniti to da nas vjera u čudotvornu moć Isusovu ne oslobađa od naše suodgovornosti za svijet, nego nas izaziva, da se u njegovo ime zalažemo za bolji svijet.

Ako tako promatramo i propovijedamo novozavjetna izvješća o čudesima, onda iz »brigu zadavajućeg djeteta« postaje »dijete ljubavi« u novom i punijem smislu riječi. Tad može nastati nešto što nastaje u obitelji gdje dijete koje je dosad zadavalo mnogo brige postaje odjednom veoma obljubljenim članom obitelji kojega se ne bi htio nitko odreći.

(Preveo s njemačkog na hrvatski
Dr. Adalbert REBIĆ)